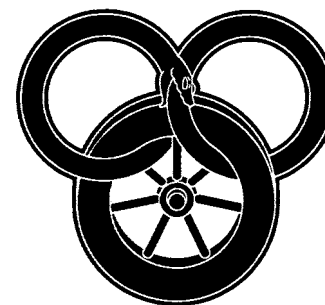

ROBERT DŽORDAN

Putanja bodeža^{deo.} prvi

Osma knjiga u serijalu Točak vremena

Prevela
Slavica Bogić-Mijović

■ Laguna ■

Naslov originala

Robert Jordan

The Path of Daggers

Book Eight of The Wheel of Time

The Path of Daggers Copyright ©1998 by Robert Jordan

Translation Copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

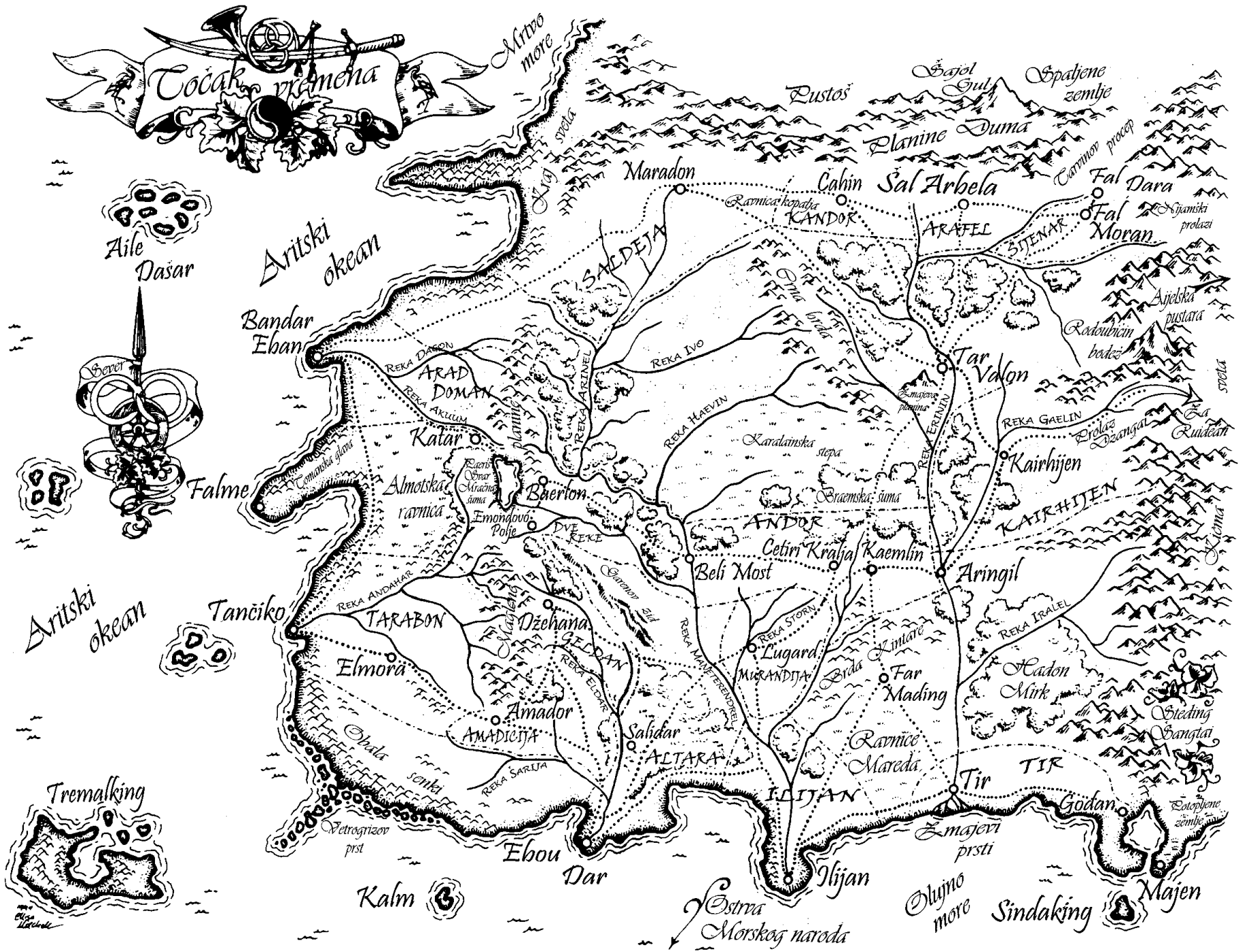
*Za Harijetu,
Moju svetlost, moj život, moje srce,
zauvek*

Ko želi da obeduje uz skut moćnika, mora se uspeti putanjom bodeža.

– Bezimena zabeleška ispisana mastilom na rubu istorijskog rukopisa (za koji se veruje da potiče iz vremena Artura Hokvinga) o poslednjim danima Tovanskog saveta

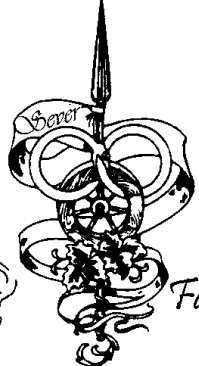
Na visinama, sve su putanje popločane bodežima.

– Stara seanšanska poslovice

Tocak vremena

Aile Dasar

Aritski okean

Tanciko

Kalm

Ostria Morskog naroda

Olujno more

Sindaking

Majen

Aritski okean

Bandar Eban

Falmes

TARABON

Elmora

AMADOR

AMADICIJA

Ebou

Dar

ALTARA

Sahdar

ANDOR

Beli Most

Cetiri Kraja

Kaemlin

Aringil

HADON MIRK

Far Mading

TIR TIR

Emajevi prsti

GODAN

Majen

KATAR

Almotska varnica

Baerton

Emongovo Polje

DZEHANA

GEDDAN

REKA ELDAK

REKA SARLJA

Maradon

SALDEJA

REKA IVO

REKA HAEVIN

DVE REKE

REKA ANDAHAR

REKA GEDDAN

REKA ELDAK

REKA SARLJA

Cahin

KANDOR

REKA DINA

REKA HAEVIN

REKA GAELIN

REKA IZRAEL

REKA STORU

REKA IZRAEL

REKA IZRAEL

REKA IZRAEL

Sal Arbela

ARAFEL

SITENAR

TAR VALON

REKA GAELIN

REKA IZRAEL

REKA IZRAEL

REKA IZRAEL

REKA IZRAEL

REKA IZRAEL

REKA IZRAEL

REKA IZRAEL

Fal Dara

Fal Moran

REKA GAELIN

REKA GAELIN

REKA GAELIN

REKA GAELIN

REKA GAELIN

REKA GAELIN

REKA GAELIN

REKA GAELIN

REKA GAELIN

REKA GAELIN

Spaljene zemlje

Camunor prolaz

Sjamski prolazi

Ajelska pustara

Rodoubin badez

REKA GAELIN

REKA GAELIN

REKA GAELIN

REKA GAELIN

REKA GAELIN

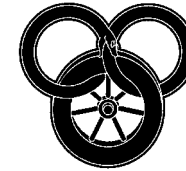
REKA GAELIN

REKA GAELIN

REKA GAELIN

REKA GAELIN

PROLOG

Varljivi izgled

Etenajil je vidala planine koje su bile niže od ovih Crnih brda, pogrešno imenovanih, ogromnih, nakrivljenih gomila poluukopanih stena, ispresecanih strmim izuvijanim prolazima. I koza bi razmislila pre nego što bi se odvažila da krene nekim od njih. Puna tri dana ste mogli lutati šumama ispijenim sušom ili livadama požutele trave a da ne vidite ni trag ljudskog prisustva. Međutim, onda biste odjednom u pola dana naišli na sedam-osam zaselaka, od kojih nijedno nije imalo dodira sa svetom. Crna brda bila su suviše džombasta za zemljoradnju, udaljena od trgovačkih puteva, a trenutno još surovija nego inače. Izgladneli leopard, obično nevidljiv kada se pojave ljudi, posmatrao ih je sa strme padine, na četrdeset koraka od mesta kuda je jahala ona i njena oružana pratnja. Poput predskazanja, na zapadu su strpljivo kružili lešinari. Ni oblačak nije zaklanjao krvavocrveno sunce, a opet, bilo je nekakvih oblaka. Topao vetar je podizao čitave zidove prašine.

Pračena pedeseticom svojih najboljih ljudi, Etenajil je jahala bez brige i bez žurbe. Za razliku od svoje gotovo legendarne prarodake Surase, ona nije bila ubeđena da će se vremenske prilike pokoriti njenim željama samo zbog toga što vlada Tronom oblaka, a što se ticalo njene brzine... U pažljivo kodiranim, pomno čuvanim pismima složili su se da krenu, a odlučeno je i da svako od njih mora da putuje ne privlačeći pažnju. To nije bilo lako. Neko bi pomislio i da je nemoguće.

Namrštivši se, razmišljala je o svojoj sreći koja ju je dovela čak do tamo da da pri tom nikoga nije morala da ubije; izbegavala je ona odrpana seoca čak i kad je to značilo da će se putovanje za nekoliko dana produžiti. Nekoliko ogijerskih stedinga nije predstavljalo teškoću – Ogijeri uglavnom nisu obraćali pažnju na ono što se događa među ljudima, a u poslednje vreme činilo se da se čak i to smanjilo – ali seoca... Bila su premala da bi u njima bio kakav doušnik Bele kule ili onog čoveka koji je tvrdio da je Ponovorođeni Zmaj – a možda je i bio; nije mogla da razluči šta bi od to dvoje moglo biti gore – bila su premala, međutim, kroz njih su ipak ponekad prolazili torbari. Jer torbari su raznosili glasine koliko i robu kojom su trgovali, a razgovarali su s ljudima koji su potom razgovarali s drugim ljudima, govorkanja bi narasla kao reka koja plavi, kroz Crna brda i u spoljni svet. Samo nekoliko reči usamljenog čobanina kojeg nisu приметили moglo je da upali signalne vatre vidljive na pet stotina liga odatle. Signalne vatre koje bi zapalile šume i pašnjake. A možda i gradove. Cele narode.

„Jesam li ispravno odlučila, Serajla?“ Srdita na samu sebe, Etenajil se namršti. Ona možda nije više bila devojčica, ali onih nekoliko sedih u njenoj kosi nije značilo da je dovoljno stara kako bi bez razmišljanja pustila jezik da lepeće na vetru. Odluka je doneta. Međutim, stalno joj je bila na umu. Tako joj Svetlosti, nije bila toliko bez briga koliko bi to želela.

Etenajilina prva savetnica pritera svoju doratastu ždrebicu kraljičinom svilenkastom crnom škopcu. Bezizražajnog okruglog lica i tamnih, zamišljenih očiju, gospa Serajla je mogla biti seljanka koju su iznenada ugurali u jahaću haljinu plemkinje, ali razum skriven iza tih jednostavnih, oznojenih crta lica imao je oštrinu uma bilo koje Aes Sedai. „Drugi izbori doneli bi sa sobom samo drugačije opasnosti, a one nisu nužno i manje“, glatko je sasula. Punačka, a opet skladna u sedlu kao i u plesu, Serajla se uvek glatko izražavala. Ne ljigavo, niti podmuklo; samo potpuno sabrano, bez obzira na situaciju. „Šta god da je istina, veličanstvo, čini se da je Bela kula potpuno oduzeta, a ne samo rasturena. Mogla bi da sediš i paziš na Pustoš dok se svet iza tebe raspada. Mogla bi, kada bi bila druga.“

Jednostavna potreba da se nešto učini. Da li ju je to dovelo ovamo? Pa, ako Bela kula neće, ili ne može, da učini ono što se mora, onda će to obaviti neko drugi. Čemu služi nadziranje Pustoši ako joj se iza leđa svet raspada?

Etenajil pogleda ka vitkom čoveku koji je jahao s njene druge strane – na prvi pogled tako ohol, s tim prosedim zaliscima – pridržavajući na pregibu ruke umetnički ukrašen Kirukanin mač. Svakako su ga nazivali Kirukaninim mačem, a bilo je moguće i da ga je čuvena kraljica Aramejle zaista i nosila. Sečivo mu je bilo prastaro, neki su tvrdili iskovano uz upotrebu Moći. Balčak,

dovoljno veliki za obe ruke, ležao je okrenut ka njoj, kao što su običaji nalažali, mada njoj samoj nije padalo na pamet da ikada pokuša da ga upotrebi, kao što bi učinila neka raspaljena Saladejka. Kraljičina dužnost bila je da misli, vodi i zapoveda, a to nikako ne bi mogla kad bi se baktala oko nečega što je daleko bolje mogao da izvede svaki njen vojnik. „A ti, nosioče mača?“, upitala je. „Ima li u tebi ikakvih sumnji u ovaj pozni čas?“

Lord Baldir se iskrenu u zlatom optočenom sedlu pa pogleda ka stegovima prekrivenim kožnim navlakama i vezenim somotom koje su nosili konjanici iza njih. „Ne volim da krijem ko sam, veličanstvo“, napeto reče, ponovo se okrećući ka njoj. „Svet će vrlo brzo saznati za nas, kao i za ono što smo učinili. Ili pokušali da učinimo. Završićemo ili mrtvi ili u istoriji, a moguće je i oboje, pa onda bar nek znaju koja imena treba zapisati.“ Baldir je imao oštar jezik, a ponašao se kao da mu je do odeće i muzike stalo više negoli do ičega drugog – taj dobro skrojeni plavi kaputić bio mu je već treći toga dana – međutim, kao i Serajlin, njegov izgled je zavaravao. Nosilac mača Trona oblaka imao je daleko veće odgovornosti nego što je bio taj mač u draguljima ukrašenim koricama. Od smrti njenoga muža, pre nekih dvadeset godina, Baldir je u njeno ime zapovedao vojskama Kandora na bojnom polju, a većina njenih vojnika pratila bi ga i u sam Šajol Gul. On se nije ubrajao među velike zapovednike, ali dobro je znao kada se treba boriti a kada ne, kao i kako da bitku i dobije.

„Mesto sastanka mora da je tačno pred nama“, odjednom se oglasi Serajla, baš u trenutku kada je Etenajil ugledala izviđača koga je Baldir poslao napred – prepredenog tipa po imenu Lomas koji je na kalpaku nosio grb s lisičjom glavom – kako se zaustavlja na vrhu prolaza pred njima. Iskošenim kopljem davao je znak: „Mesto okupljanja na vidiku.“

Baldir ponovo okrenu svog krupnog škopca i zaurla ka ostatku pratnje da sačeka – umeo je on i da urla, kada bi se odlučio na to – a onda potera riđana kako bi sustigao nju i Serajlu. To je trebalo da bude susret starih saveznika, a ipak, kada su projahivali pored Lomasa, Baldir je suvonjavom čoveku izdao kratku zapovest da „bdi i prenosi“. Ako bi išta krenulo naopako, Lomas bi dao znak da pratnja uleti i izvuče svoju kraljicu.

Etenajil slabašno uzdahnu jer je, posle tog naređenja, Serajla odobravajući klimnula glavom. Stari saveznici, a opet, u ovim vremenima sumnje su se rojile poput muva na đubrištu. Međutim, ono što su nameravali da učine uzdrmaće naslage i naterati muve da se uskomešaju. U poslednjih godinu dana previše je vladara dole na jugu umrlo ili nestalo. Više nije osećala nikakvu utehu u činjenici da nosi krunu. Bilo je suviše zemalja koje su tako

pomno bile savnjene, kao da su ih pregazile vojske Troloka. Ko god bio, taj al'Tor će morati da odgovara za mnogo šta. Mnogo.

Iza Lomasa, prolaz se širio u plitko udubljenje, gotovo premalo da bi se nazvalo dolinom, gde je drveće bilo suviše retko da bi se moglo nazvati gustišem. Kožolisti i planinske jele i troigličasti borovi zadržali su malo zelenila, kao i nekoliko hrastova, ali ostalo rastinje bilo je sasvim smeđe, ukoliko nije bilo potpuno bez lišća. Međutim, razlog zbog kojeg je ovo bilo dobro mesto za sastanke, ležao je na jugu. Vitak toranj, nalik oblaku zlatne čipke, stajao je nagnut i delimično ukopan na ovoj pustoj padini planine, a dobrih sedamdeset hvati još uvek je virilo iznad drveća. Na Crnim brdima je za njega znalo svako dete dovoljno staro da sa žarom mladosti trčkara uokolo, ali na četiri dana puta uokolo nije bilo nijednog sela, niti bi mu iko svojevolumno prišao na manje od deset milja. O tom su mestu ispredane priče o ludačkim priviđenjima, mrtvacima koji hodaju i smrti što nad tim tornjem lebdi.

Etenajil sebe nije smatrala sujevernom, ali se ipak malo stresla. Niejn joj je rekla da je taj toranj zaostao iz Doba legendi, kao i da je bezazlen. Uz malo sreće, Aes Sedai neće imati nikakvih razloga da se priseti tog davnog razgovora. Šteta što na ovom mestu nije bilo moguće pokrenuti mrtve. Legende su kazivale da je Kirukana svojom rukom odrubila glavu lažnom Zmaju, kao i da je rodila dva sina nekom drugom muškarcu sposobnom da usmerava. Ili je to možda bio isti čovek. Ona bi verovatno znala kako da se ustremi ka njihovom cilju a da pri tom preživi.

Kao što je i očekivala, prva dvojica od onih s kojima je Etenajil došla da se sastane, već su je čekala. Svaki s po dvoje pratilaca. Paitaru Načimanu je izduženo lice bilo još naboranije nego pre, kada je bio neverovatno privlačan postariji čovek kome se divila kao devojka; uz to je uočila i ozbiljan manjak kose, a ono preostalo je uglavnom bilo sedo. Srećom, odustao je od arafelske mode nošenja pletenica, pa mu je kosa bila kratko podšišana. No, i dalje se u sedlu držao ispravljenih leđa, bez nepotrebnih naramenica na tom gusto izvezenom kaputiću od zelene svile, a bilo joj je znano i da tim mačem, koji mu je visio o boku, još uvek rukuje i bodro i vešto. Easar Togita, četvrtastog lica i obrijane glave, s perčinom, u jednostavnom kaputu boje stare bronz, bio je za glavu niži od kralja Arafela, pa i vitkiji, ali naspram njega Paitar je delovao gotovo meko. Easar od Šijenara se nije mrštio – ako ništa drugo, činilo se da su mu oči većito pomalo setne – ali delovalo je da je načinjen od iste stvari kao i mač koji je nosio na leđima. Verovala je obojici – i nadala se da i njihove porodične veze podupiru to poverenje. Savezništva skovana sklapanjem brakova oduvek su povezivala Krajine koliko i njihova borba protiv Pustoši – njena je kćerka bila udata za Easarovog trećeg sina, dok joj

je sin bio oženjen Paitarovom omiljenom unukom, a uz to su joj za njihove kuće venčanjem bili vezani i brat i dve sestre.

Pratnja im je delovala raznoliko koliko su im se razlikovali i kraljevi. Kao i uvek, Išigari Terazijan je izgledao kao da su ga upravo, posle žešće pijanke, prizvali svesti – najdeblji čovek kog je ikada videla u sedlu; njegov skupi crveni kaputić bio je izgužvan, oči podbule, lice neobrijano. Nasuprot njemu, Kiril Šiejnri, visok i mršav, bio je i pored oznojenog i prašnjavog lica doteran gotovo koliko i Baldir, sa srebrnim zvončićima na sarama čizama i na rukavicama i pletenicama; na licu mu je lebdeo uobičajeni izraz nezadovoljstva i umeo je da većito odmerava s visine, niz svoj upadljivi nos, svakoga osim Paitara. Šiejnri je stvarno bio budala, na mnogo načina – kraljevi Arafela retko su obraćali pažnju na ono što im govore savetnici već su se, umesto toga, oslanjali na svoje kraljice – ali ipak je on bio mnogo više od onoga što se na prvi pogled primećivalo. Agelmar Džagad je mogao biti Easarov krupniji dvojnik – jednostavan, prosto odeven muškarac od čelika i kamena – na kome je visilo više oružja nego što je i sam Baldir nosio, kao iznenadna smrt koja je čekala da je puste s lanca, dok je Alisun Čalin bila vitka koliko je Serajla bila punačka, lepuškasta koliko je Serajla delovala obično, i vatrena koliko je Serajla bila smirena. Alisun je delovala kao da je rođena da nosi svoju finu plavu svilu. Trebalo je stalno imati na umu koliko bi pogrešno bilo prosuđivati i nju i Serajlu po spoljnom izgledu.

„Mir i Svetlost neka te prate, Etenajil od Kandora“, promuklim glasom pozdravi Easar kada je Etenajil zauzdala konja pred njima, a Paitar istovremeno objavi: „Svetlost te obgrlila, Etenajil od Kandora.“ Paitar je još uvek imao glas od koga bi ženska srca zaigrala. Kao i ženu koja je znala da je njen od glave do pete; Etenajil je sumnjala da je Menuki ikada u životu osetila ljubomoru ili imala razloga za nju.

Ona ih isto tako kratko pozdravi, završivši otvorenim: „Nadam se da ste uspeli da stignete dovde neprimećeni.“

Easar šmrknu i ispravi se u sedlu mrko je posmatrajući. Bio je čvrst čovek, ali već jedanaest godina udovac i još uvek u žalosti. Svojoj ženi je pisao poeziju. Uvek je postojalo još nešto ispod površine. „Ako smo primećeni, Etenajil“, zagundao je, „onda možemo odmah da se vratimo odakle smo krenuli.“

„Već govoriš o vraćanju?“ Između svog oglašavanja i šibanja resama ukrašenim dizginima, Šiejnri je uspeo da prezir izmeša s nešto malo pristojnosti koja je sprečavala da to zazvuči kao čist izazov. I pored toga Agelmar ga je hladno odmerio, malo se pomerivši u sedlu, kao čovek koji se priseća gde mu je koje oružje smešteno. Među starim saveznicima u mnogim bitkama protiv Pustoši zaroiše se nove sumnje.

Alisun razigra svoga ata, sivu ždrebicu visoku poput nekog ratnog konja. Tanki beli pramenovi u njenoj crnoj kosi delovali su poput kreste na kalpaku, a zbog njenog pogleda lako se moglo zaboraviti da Šijenarke ne vežbaju sa oružjem niti se bore u dvobojima. Njeno je zvanje bilo *šatajan* kraljevskog doma, ali svako ko je verovao da se uticaj jedne *šatajan* završava na izdavanju naređenja kuvaricama, sobaricama i dobavljačima hrane, grdno je grešio. „Lakomislenost nije hrabrost, lorde Šiejnri. Ostavili smo Pustoš gotovo nebranjenu, a ako propadnemo, možda čak i ako uspemo, neki od nas bi mogli završiti s glavom na kocu. Možda će tako biti sa svima nama. Bela kula bi se mogla pobrinuti za to, ako već ne ovaj al'Tor.“

„Pustoš deluje gotovo usnulo“, promrmlja Terazijan, i zvučno protrlja poveliki maljavi podvaljak. „Nikada je nisam video tako tihu.“

„Senka nikada ne spava“, tiho dodade Džagad, a Terazijan klimnu glavom kao da je to nešto što takođe treba razmotriti. Agelmar je bio najbolji zapovednik među njima, jedan od najboljih koji su se uopšte mogli pronaći, ali Terazijan se nije uspeo na položaj Paitarove desne ruke time što je bio dobar sadrug u piću.

„Ono što sam ostavila iza sebe može da pazi na Pustoš, osim ako ponovo otpočnu Troločki ratovi“, odlučnim glasom saopštila im je Etenajil. „Verujem da ste i vi učinili isto. Mada, to nije toliko bitno. Ima li ikoga ko u ovom trenutku stvarno veruje da možemo da se vratimo?“ Poslednje pitanje postavila je suvo, ne očekujući nikakav odgovor, ali jedan je ipak usledio.

„Vraćanje?“, visokim glasom zahtevala je da zna mlada žena iza njenih leđa. Tenobija od Saladeje dogalopirala je među okupljene, zaustavivši svog belog škopca tako iznenadno da se ovaj napadno propeo. Guste niske bisera spuštale su joj se niz rukave tamnosive jahaće haljine sa uskom suknjom, dok joj je gusto isprepletani zlatno-crveni vez isticao uzani struk i pozamašno poprsje. Iako je za jednu ženu bila visoka, uspevala je da deluje privlačno, iako ne i lepo, i pored nosa za koji se u najmanju ruku moglo reći da je previše istaknut. Krupne, iskošene tamnoplave oči sasvim sigurno su doprinosile tom utisku, međutim, ona je gotovo zračila ogromnim samopouzdanjem koje je posedovala, toliko je bilo izrazito. Potpuno očekivano, kraljicu Saladeje pratio je samo Kalijen Ramsin, jedan od njenih mnogobrojnih ujaka, čovek pun ožiljaka i bora, sa orlovskim licem i gustim brčinama koje su mu visile s obe strane usta. Tenobija Kazadi mogla je da trpi savete od vojnika, ali ne i od nekoga drugog. „Neću se vraćati!“, nastavila je vatreno. „Šta god vi učinili. Poslala sam svog *dragog* ujaka Davrama da mi donese glavu Mazrima Taima, a sada obojica, i on i Taim, prate toga al'Tora, ako je verovati i polovini onoga što čujem. Imam gotovo pedeset hiljada ljudi za sobom, pa

stoga šta god da vi odlučite, ja se neću vraćati dok moj ujak i taj al'Tor dobro ne nauče ko vlada Saladejom.“

Etenajil razmeni poglede sa Serajlom i Baldirom dok su Paitar i Easar objašnjavali Tenobiji kako i oni nameravaju da nastave dalje. Serajla gotovo neprimetno odmahnu glavom, i nakratko slegnu ramenima. Baldir otvoreno zakoluta očima. Etenajil nije zbilja očekivala od Tenobije da u poslednjem trenutku odluči kako im se neće pridružiti, ali ta će devojka sasvim sigurno stvarati poteškoće.

Saladejci su bili čudaci – Etenajil se često pitala kako je njena sestra, Lajnon, uspevala da bude tako srećna u braku s još jednim od Tenobijinih ujaka – međutim, Tenobija je bila čudak do krajnosti. Od svakog Saladejca moglo se očekivati da bude upadljiv, ali Tenobija je uživala u tome da posrami Domance, a činila je da Altarci naspram nje deluju dosadno. Saladejci su bili čuveni po svojim izlivima besa; njeni su bili poput šumskog požara na jakom vetru, a nikad se nije znalo šta može da izazove varnicu. Etenajil nije htela ni da misli kako će biti teško ubediti tu mladu ženu da sasluša razumne predloge ako ona to ne želi; samo je Davram Bašer bio sposoban da to uradi. A tu je bilo i pitanje njene udaje.

Tenobija je još uvek bila mlada, iako je već odavno prerasla uzrast u kom je trebalo da se uda – brak je bio dužnost za svakoga u vladajućim kućama, pogotovo za vladara; trebalo je stvarati saveze, obezbediti naslednika – pa ipak, Etenajil nikada nije ni pomislila da uzme tu devojku za bilo kojeg od svoje dvojice sinova. Tenobijini prohtevi u vezi s budućim mužem bili su kao i sve ostalo što se nje ticalo. On je morao biti sposoban da se istovremeno sukobi s dvanaesticom Mirdraala i da ih sve do jednog poseče, dok pri tom svira na harfi i smišlja poeziju. Mora da bude sposoban da se raspravlja sa učenim ljudima dok se spušta konjem niz strmu liticu. Ili dok se penje uz nju. Naravno, moraće da joj se pokorava – na kraju krajeva, ona je bila kraljica – osim što je Tenobija od njega očekivala da povremeno uopšte ne obraća pažnju na bilo šta što bi rekla i da je prebaci preko ramena. Ta je devojka tražila *tačno* to! A Svetlost neka mu pomogne ako se odluči za prebacivanje preko ramena kada ona želi da joj se pokorava ili da bude poslušan kada očekuje ono drugo. Tenobija će umreti neudata. Što je značilo da će je njen ujak Davram, ako ga posle ovoga ostavi u životu, naslediti. Ili neko od njegovih potomaka.

Zbog jedne reči, koju je slučajno čula, ispravila se u sedlu. Trebalo je više da obraća pažnju; previše je bilo uloženo. „Aes Sedai?“, oštro je upitala. „Šta je sa Aes Sedai?“ Izuzimajući Paitara, sve njih su njihove savetnice iz Bele kule napustile kada su stigle novosti o nevoljama u Kuli. Njena sopstvena,

Nian, i Easarova, Ajsling, nestale su bez traga. Kad bi Aes Sedai samo naslutile njihove namere... Pa, Aes Sedai su uvek imale sopstvene naume. Uvek. Nikako joj se ne bi dopalo da otkrije kako upravo čačka ne jedno, nego dva stršljenova gnezda.

Paitar slegnu ramenima, za trenutak delujući posramljeno. To je za njega bio napor; kao i Serajla, ni on nije dopuštao da ga išta uznemiri. „Nisi valjda očekivala da ostavim Koledaru, Etenajil“, odgovorio joj je umirujućim tonom, „čak i da sam mogao da sakrijem pripreme od nje.“ Nije; njegovu omiljena sestra bila je Aes Sedai, a Kiruna mu je usadila duboku naklonost ka Kuli. Etenajil nije nešto drugo ni očekivala, ali se ipak pomalo nadala. „Koledara je imala posetiteljke“, nastavio je. „Njih sedam. Učinilo mi se mudro, uzevši u obzir sve okolnosti, da povedem i njih. Srećom, nisam morao mnogo da ih ubeđujem. U stvari, nimalo.“

„Neka nam Svetlost obasja i sačuva duše“, zasopta Etenajil, a nešto slično odjeknu od Serajle i Baldira. „Osam sestara, Paitare? Osam?“ Bela kula je dosada sasvim sigurno saznala mnogo više nego što je trebalo.

„A ja ih imam još pet“, dobaci im Tenobija, kao da ih obaveštava kako je kupila nove cipelice. „Pronašle su me upravo pre nego što sam napustila Saladeju. Slučajno, sigurna sam; delovale su iznenađeno kao i ja. Kada su saznale šta nameravam – još uvek ne shvatam kako im je to pošlo za rukom, ali jeste – kada su saznale, mislila sam da će sasvim sigurno požuriti da pronađu Memaru.“ Za trenutak je, smrknuta, skupila veđe. Elaida se gadno preračunala kada je poslala jednu sestru da pokuša da zastraši Tenobiju. „Umesto toga, Ilijsajn i ostale bile su naklonjenije tajnosti i više od mene.“

„Pa, ipak“, bila je uporna Etenajil. „Trinaest sestara. Potrebno je da samo jedna od njih pošalje poruku, na bilo koji način. Nekoliko redova. Zastrašeni vojnik ili služavka. Misli li iko od vas kako može da ih spreči?“

„Kockice su bačene“, jednostavno reče Paitar. Šta je učinjeno, učinjeno je. Arafeljani su bili gotovo jednako čudni kao i Saladejci, bar za Etenajil.

„Dole, južnije“, dodao je Easar, „može se pokazati i da je dobro što imamo uza se trinaest Aes Sedai.“ Posle tih reči nastupila je napeta, značajna tišina. Niko nije hteo da naglas iznese svoje strahove. Ovo je bilo mnogo drugačije od suočavanja sa Pustoši.

Iznenađena, i na opšte zaprepašćenje, Tenobija se nasmejala. Njen škopac počeo da poigrava, ali ga ona umiri. „Ja nameravam da nastavim ka jugu što je brže moguće, ali vas sve pozivam da večerate u mom logoru. Tako ćete moći da porazgovarate sa Ilijsajn i njenim prijateljicama, pa da proverite podudara li se vaše prosuđivanje s mojim. Možda bismo sutra svi mogli da se okupimo u Paitarovom logoru, pa da ispitamo te prijateljice njegove

Koledare.“ Taj je predlog bio toliko razuman i tako očito neophodan da su se svi smesta složili. A onda Tenobija dodade, kao da joj je to upravo palo na pamet: „Moj ujak Kalijen bio bi veoma počašćen ako bi mu dopustila da večeras sedi pored tebe, Etenajil. On ti se veoma divi.“

Etenajil baci pogled na Kalijena Ramsina – čovek je u tišini sedeo na konju, iza Tenobije, ne progovarajući, gotovo i ne dišući – samo ga je očešala pogledom, a taj sedokosi orao nakratko podiže kapke. U trenutku je ugledala nešto što nije videla još od kada je Brajs poginuo – čoveka koji ne gleda u kraljicu, nego u ženu. Toliko se zaprepastila da je imala utisak kako je bez daha ostala od udarca. Tenobija je, zadovoljno se smeškajući, prelazila pogledom od svog ujaka do Etenajil i nazad.

Etenajil je plamtela od uvređenosti. Taj osmeh je bio proziran poput vodâ u proleće, kao da sam Kalijenov pogled nije bio dovoljno rečit. Ovaj devojčurak je namerio *nju* da uda za tog čovu? Ovo *derište* je pretpostavilo da...? Odjednom, bes joj se istopi pred sećanjima. Obešnjački se prisetila da je bila i mlađa kad je namestila udaju svoje sestre, udovice Nazele. To je bio državni interes, pa ipak, i pored sveg negodovanja u početku, Nazele je lorda Ismika zavolela. Etenajil je tako dugo nameštala sklapanje brakova za druge da joj nije palo na pamet kako bi njen sopstveni mogao doneti neke veoma jake veze. Još jednom je odmerila Kalijena, ovog puta dužim pogledom. Njegovo smežurano lice ponovo je bilo oličenje poštovanja, ali oči su mu i dalje imale onaj isti pogled. Svaki njen udvarač morao bi da bude čvrst čovek, međutim, ona je oduvek zahtevala da postoji makar mogućnost ljubavi u brakovima njene dece, ako ne i njenih rođaka, te neće pristati ni na šta manje ni za samu sebe.

„Umesto što gubimo vreme na ćaskanje“, rekla je zadihanije nego što bi želela, „hajde da obavimo ono zbog čega smo se i okupili.“ Svetlost joj spržila dušu, bila je odrasla žena a ne neki devojčurak koji se prvi put sreće s mogućim udvaračem. „Pa?“; odlučno je upitala. Ovoga puta glas joj je bio приметно smireniji.

O svemu su se dogovorili preko tih pažljivo sročениh pisama, a sve njihove namere moraćе da se prilagođavaju okolnostima koje su se mogle promeniti za vreme njihovog putovanja na jug. Jedina svrha ovog sastanka, u stvari, bila je jednostavan i prastari obred iz Krajina, izveden tek sedam puta za dugih godina od Slamanja. Taj jednostavni obred će ih obavezati više negoli ikakve reči, koliko god čvrste bile. Vladari primakoše konje dok su se ostali malo odmakli.

Etenajil zašišta kada je nožem prešla sebi preko levog dlana, Tenobija se smejala dok je zasecala svoj. Paitar i Easar ponašali su se kao da vade trn iz

prsta. Četiri šake se podigoše i susretoše, hvatajući se jedna za drugu dok im se krv mešala, kapljući na zemlju, natapajući kamen i prašinu. „Ujedinjeni smo do smrti“, počeo Easar, a ostali mu se pridružiše. „Ujedinjeni smo do smrti.“ Obavezali su se krvlju i zemljom. Sada je ostalo da pronađu Randa al' Tora. I da učine ono što treba učiniti. Po svaku cenu.

Kada se uverila da Turana može bez pomoći da sedi na jastucima, Verin se podigla i ostavila stropošanu Belu sestru da srče vodu. Pa, pokušavala je da je srče. Turanini zubi su zveckali o srebrnu kupu, što i nije bilo neko iznenađenje. Ulaz u šator bio je toliko nizak da je Verin bila primorana da se sagne kako bi pogledala napolje. Kada se spustila, osetila je slabost u leđima. Nije se plašila žene u gruboj, crnoj, vunenoj odeždi koja je podrtavala iza nje. Verin je čvrsto držala štit nad njom, a sumnjala je da bi Turana trenutno mogla imati dovoljno snage u nogama da je zaskoči s leđa, čak i ako bi joj takva, potpuno neverovatna, pomisao došla na um. Bele jednostavno nisu razmišljale na taj način. U stvari, uzimajući u obzir Turanino trenutno stanje, teško da bi mogla i trunčicu da usmerava u narednih nekoliko časova, čak i kada ne bi bila pod štitom.

Logor Aijela prekrivao je brda koja su zaklanjala Kairhijen, niski šatori boje zemlje ispunjavali su prostor između ono nekoliko drveteta koja su preostala tako blizu grada. Bledi oblaci prašine visili su u vazduhu, međutim, ni prašina ni bleštanje ljutitog sunca Aijelima nisu nimalo smetali. Komešanje i vrevla ispunjavali su logor, kao da je nekakav grad. Mogla je da vidi muškarce koji su komadali divljač i krpili šatore, oštrili noževe ili pravili meke čizme kakve su svi oni nosili. Žene su kuvale na otvorenim vatrama, mesile i pekle, tkale na malim razbojima ili pazile na ono malo dece koja su bila u logoru. U belo odeveni gaišaini žurili su na sve strane, noseći teret, ili su stajali istresajući čilime, ili su se brinuli o tovarnim konjima i mulama. Nije bilo uličnih prodavaca ni trgovaca. Kao ni kola ni kočija, naravno. Grad? Ovo je više ličilo na stotine sela skupljenih na jednom mestu, iako je bilo mnogo više muškaraca nego žena i, izuzimajući kovače sa čijih je nakovanja odzvanjalo, svaki muškarac koji nije bio u beloj odeći nosio je oružje. Kao i većina žena.

Po brojnosti su, sasvim sigurno, mogli da se nose s bilo kojim većim gradom. Bilo ih je sasvim dovoljno da potpuno prikriju postojanje nekoliko zarobljenih Aes Sedai, no Verin je ugledala ženu u crnom kako se, ni pedesetak koraka dalje, napreže da na kravljoj koži prevuče gomilu kamenja koja je bila visoka do pojasa. Duboka kapuljača sakrivala joj je lice, međutim, niko u logoru nije nosio crno osim zarobljenih sestara. Mudre su se šetkale uokolo,

blizu kože, sijajući od Moći dok su držale štit nad zarobljenicom, dok je nekoliko Devica nadgledalo sestru, šibama je terajući kad god bi usporila. Verin se pitala nije li ovo bilo namerno, kako bi i ona to videla. Baš tog jutra prošla je pored Koiren Sildejn, koja se razrogačenih očiju i lica oblivenog znojem, u pratnji Mudrih i dvojice visokih Aijela, teturala uzbrdo, leđa povijenih pod težinom korpe prepune peska. Juče, to je bila Sarin Nemdal. Postavili su je da šakama pretače vodu iz jedne kožne mešine u drugu, šibajući je da radi brže, a potom je šibajući za svaku kap koju bi prosula zato što su je šibali da bude brža. Sarin je uspela da ukrade trenutak i upita Verin zašto, iako stvarno nije očekivala odgovor. U svakom slučaju, Verin nije ni stigla da joj ga pruži, pošto su Device odvukle Sarin da se vrati svome beskorisnom poslu.

Obuzdavala se da ne uzdahne. Za početak, zbilja joj se nije dopadalo da se iko tako ponaša prema sestrama, bez obzira na razloge i potrebe, a drugo, bilo je očito da je veliki broj Mudrih želeo... Šta? Da je uveri kako ovde nimalo ne vredi to što je Aes Sedai? Blesavo. To je jasno pokazano još pre mnogo dana. Možda da bi i ona mogla da završi odevena u crno? Za sada, činilo joj se da joj bar to ne preti, pa ipak, Mudre su skrivale toliko tajni koje je tek trebalo da otkrije, a najmanja od njih bila je kako se među njima određuje starešinstvo. To je bila prava sitnica, a opet ceo život i koža na leđima zavisili su joj od nje. Žene koje su izdavale naredjenja ponekad su ih primale od istih onih žena kojima su pre toga zapovedale, a onda bi se, kasnije, to ponovo preokretalo, a sve bez ikakvog redosleda ili očevidnih razloga. Međutim, niko nikada nije zapovedao Sorilei, i tu je, možda, ležala sigurnost. Neka vrsta sigurnosti.

Nije mogla da obuzda osećaj zadovoljstva. Rano jutros, u Sunčevoj palati, Sorilea je zahtevala da zna koja je najveća sramota za mokrozemce. Kiruna i ostale sestre nisu je razumele; one se nisu potrudile da ustanove šta se događa ovde, možda su se bojale pritiska koje bi takvo znanje donelo njihovim zakletvama. Još uvek su se mučile da opravdaju to što su krenule putem koji im je sudbina odredila, međutim, Verin je već imala svoje razloge zbog kojih je sledila taj put, kao i svoj cilj. Isto tako je u svojoj kesi nosila spisak, spremna da ga doturi Sorilei čim se nađu nasamo. Nije bilo potrebe da ostale to znaju. Neke od zarobljenica nije ni srela pre ovoga, ali činilo joj se da je njen spisak sadržavao slabosti svojstvene većini žena, baš ono što je Sorilea tražila. Ženama u crnom život će se znatno pogoršati. Ali ona sama će, uz malo sreće, dobiti beskonačnu pomoć za sopstvene napore.

Dva krupna, teška Aijela, obojica širokih ramena, sedela su nedaleko od šatora, naizgled potpuno zabavljeni igrajući kolariću-paniću, ali čim je provirila iz šatora, oni se okrenuše ka njoj. Koram se brzinom zmiije podigao do

svoje pune veličine, a Mendan je oklevao samo koliko je bilo potrebno da skloni kanap. Čak i da je stajala potpuno uspravno, teško da bi im doprla do grudi. Naravno, mogla je obojicu da okrene naglavačke i da ih ispraši. Kad bi se usuđivala. S vremena na vreme dolazila je u iskušenje. Oni su joj bili dodeljeni kao stražari, da je čuvaju od bilo kakvih nesporazuma u logoru. A nije bilo sumnje ni da su dojavljivali sve što bi rekla ili učinila. Donekle bi joj bilo draže da je Tomas mogao da bude uz nju, ali samo donekle. Skrivati tajne od sopstvenog Zaštitnika bilo je daleko teže negoli skrivati ih pred strancima.

„Molim te reci Kolindi da sam završila s Turanom Noril“, obratila se Koramu, „i zamoli je da mi pošalje Katerinu Alurdin.“ Želela je da prvo završi sa sestrama koje nisu imale Zaštitnike. On samo klimnu glavom a onda se udalji, bez ijedne reči.

Mendan je seo, prekrštenih nogu, posmatrajući je jasnoplavim očima. Šta god pričala, jedan od njih je uvek ostajao uz nju. Mendan je oko glave imao vezano crveno parče tkanine, s prastarom oznakom Aes Sedai na njemu. Poput ostalih muškaraca koji su je nosili, kao i Devica, stalno joj se činilo da vrebava svaku njenu moguću grešku. Pa, oni nisu bili jedini, a daleko od toga da su bili najopasniji. Prošla je sedamdeset i jedna godina od poslednjeg puta kada je ozbiljno pogrešila.

Vrlo namerno, nejasno se osmehnula Mendanu, pa je počela da se povlači u šator kada joj pogled ostade prikovan za prizor koji je upravo uočila. Da je Aijel rešio tog trenutka da joj prereže grkljan, verovatno da to ne bi ni primetila.

Nedaleko od mesta gde se pognula da uđe u svoj šator, desetak žena klečalo je u vrsti, prelazeći mlinskim kamenom preko ravnih kamenih mlinskih točkova, ručnih, vrlo sličnih onima koji se koriste na usamljenim seoskim imanjima. Ostale žene donosile su zrnevlje u korpama i odnosile grubo brašno. Devet žena na kolenima bile su odevene u tamne suknje i blede bluze, dok su im kosu pridržavale marame. Jedna, upadljivo niža od ostalih i jedina čija kosa nije dopirala do struka ili niže, nije nosila nijednu ogrlicu niti narukvicu. Ona podiže pogled, a ozlojeđenost, koja se očitavala na njenom od sunca pocrvenelom licu, postade još upadljivija kad je susrela Verinin pogled. No, to je potrajalo samo jedan trenutak, a potom se užurbano vratila svome poslu.

Verin se naglo povuče nazad u šator, osećajući grč u stomaku. Irgejn je bila u Zelenom ađahu. Tačnije, nekada je bila Zelena, pre nego što ju je Rand al'Tor umirio. Kada je sestra bila pod štitom, njena veza sa Zaštitnikom postala bi prigušena i zamagljena, međutim, umirivanje ju je iznenada presecalo, baš kao smrt. Jedan od Irgejnine dvojice navodno je smesta umro

od jačine tog osećanja, dok je drugi poginuo pokušavajući da ubije hiljade Aijela, a da se pri tom ni najmanje nije trudio da pobjegne. Vrlo je verovatno da Irgejn i sama želi da je mrtva. Umirena. Verin se presamiti, obema rukama se držeći za stomak. Neće povraćati. Viđala je ona i nešto gore od žena koje su umirene. Mnogo gore.

„Nema nade, je li?“, promuklo je promrmljala Turana. Tiho je plakala zureći u nešto daleko i užasavajuće u srebrnoj kupi koja joj je podrhtavala u rukama.

„Uvek ima nade, samo ako je potražiš“, prozbori Verin, odsutno je tapšući po ramenu. „Moraš tražiti.“

Misli su joj se rojile, a nijedna se nije doticala Turane. Irgejnino umirenje, tako joj Svetlosti, okretalo joj je stomak kao da je pun ključale masti. Ali šta je tražila među ženama koje su mlele zrnevlje? I odevena kao Aijelka! Jesu li je namerno postavili da radi tu, gde će je Verin videti? Glupo pitanje; čak i pored tačverena snažnog kao što je Rand al'Tor, samo nekoliko kilometara odatle, postojao je ograničen broj slučajnosti koje je bila spremna da prihvati kao takve. Je li se negde preračunala? Čak ni u najgorem slučaju to nije mogla biti krupna greška. Međutim, sitne greške mogu ponekad da budu smrtonosne koliko i krupne. Koliko bi uspela da odoli ako bi Sorilea odlučila da je slomi? Užasno kratko, činilo joj se. Na neki način, Sorilea je bila tvrđa od svih koje je ikada srela. A nije postojalo ništa što bi mogla da joj kaže da bi je zaustavila. No, to je briga za neki drugi dan. Nema potrebe trčati pred rudu.

Kleknuvši, uložila je malo napora da uteši Turanu, ali ne preterano. Umirujuće reči zvučale su joj šuplje koliko i Turani, ako je bilo suditi po njenom praznom pogledu. Niko osim same Turane nije mogao promeniti okolnosti u kojima se nalazila, a to je moralo da potekne iz nje same. Bela sestra samo još jače zaplaka, bez glasa, dok su joj ramena podrhtavala a suze joj se slivale niz lice. Dolazak dve Mudre i dvojice mladih Aijela, koji nisu mogli ni da se usprave u šatoru, gotovo da je doneo olakšanje. Bar za Verin. Ona se podiže i glatko se nakloni, međutim, niko od njih nije se zanimao za nju.

Devajna je bila zelenooka žena žutocrvenkaste kose, a Losejn je imala sive oči i tamnu kosu, koja je na suncu upadljivo crvenkasto odsajivala. Obe su bile za glavu više od nje i obe su izgledale kao žene kojima je poveren neki gadan posao, i kao da žarko žele da je nekom drugom dopao. Nijedna od njih nije mogla da usmerava dovoljno jako da bi sama obuzdala Turanu; međutim, bile su povezane kao da su celog života pravile krugove, a svetlost saidara oko jedne kao da se stapala s onom oko druge, iako su stajale razdvojene. Gde

su to naučile? Mogla je da se kladi u sve što je imala da pre samo nekoliko dana nisu imale pojma o tome.

Potom se sve odvijalo brzo i bez zastoja. Dok su pognuti muškarci podizali Turanu na noge, držeći je ispod miške, njoj ispade kupa. Srećom po nju, bila je prazna. Nije se opirala, što je isto tako bilo dobro, uzimajući u obzir da je bilo koji od njih mogao da je iznese pod miškom, kao da je džak žita, ali usta su joj stajala razjapljena, u bezglasnom krik. Ajeli nisu obraćali pažnju na to. Devajna, usredsredivši krug, preuze štit, a Verin potpuno otpusti Izvor. Nijedna od njih nije joj dovoljno verovala da bi je pustila da bespotrebno zadrži saidar, bez obzira na to kakve je zakletve položila. Činilo se da je nijedna ne primećuje, ali bi to sasvim sigurno usledilo da ga je zadržala. Muškarci odvukoše Turanu dok su joj se bose noge vukle preko čilima prostrtih u šatoru, a Mudre su ih pratile. I to je bilo to. Sve što je moglo da se uradi s Turanom, urađeno je.

Ispustivši dubok uzdah, Verin se stropošta na jedan od jarko obojenih jastuka s kićankama. Prelepi zlatni filigranski poslužavnik ležao je na tepihu pored nje. Verin nagnu vrč nad jednu od srebrnih kupa, koje su sve bile različite, pa žudno počeo da pije. Ovo je bio zamoran posao, koji je izazivao žeđ. Ostalo je još mnogo sati dnevnog svetla, a ona se već osećala kao da je dvadeset milja vukla težak drveni kovčeg. Preko brda. Vratila je kupu na poslužavnik i izvukla malu, kožom povezanu sveščicu koju je nosila za pojasom. Uvek im je trebalo malo vremena da dovedu one koje je tražila. Nekoliko trenutaka – da prelista svoje beleške, a i da doda poneku – neće biti protraćeno.

Nije bilo potrebe da vodi beleške o zarobljenicama, a opet, iznenadno pojavljivanje Kecuejn Melajdrin, pre tri dana, izazivalo je zabrinutost. Šta je Kecuejn nameravala? Njene pratilje nisu bile važne, ali sama Kecuejn bila je legendarna, a ako su samo delići toga bili istiniti, onda je bila zaista opasna. Opasna i nepredvidljiva. Izvadila je pero iz male, drvene kutije – pernice koju je uvek nosila sa sobom – pa je posegnula za zatvorenom bočicom mastila, kad jedna od Mudrih uđe u šator.

Verin se tako brzo podigla na noge da joj je sveska ispala. Erina uopšte nije mogla da usmerava, međutim, Verin se naklonila mnogo dublje nego što je to učinila pred Devajnom i Losejn. Pri kraju naklona, pustila je suknje da bi prekrila sveščicu, ali Erin ju je prva dočepala. Verin se uspravila, mirno posmatrajući kako viša žena prelistava stranice.

Nebeskoplavi pogled susrete se sa njenim. Kao zimsko nebo. „Nekoliko lepih sličica i mnogo toga o biljkama i drveću“, hladno reče Erin. „Vidim da

ovde ništa nije povezano s pitanjima koja si poslata da postaviš.“ Ona više gurnu nego što dodade sveščicu Verin.

„Hvala ti, Mudra“, ponizno odvrati Verin, vraćajući sveščicu za pojas, na sigurno. Čak se, za svaki slučaj, još jednom naklonila, duboko kao i pre toga. „Imam običaj da beležim ono što vidim.“ Jednoga dana moraće da zapiše tajno pismo korišćeno u tim svesčicama – ceo životni vek rada ispunjavao je ormane i kovčege u njenoj sobi nad bibliotekom Bele kule – jednoga dana, ali nadala se da on neće skoro doći. „Što se tiče... hm... zatvorenicama, do sada su sve na razne načine iznele istu priču. Kar'a'karn je trebalo da se smesti u Kulu do početka Poslednje bitke. Njegovo... hm... zlostavljanje... otpočelo je posle pokušaja bekstva. Ali vi to već znate, naravno. Međutim, nema razloga za strah; ubeđena sam da ću saznati nešto više.“ Sve je bilo istinito iako nije bilo potpuna istina; videla je previše sestara koje su umrle i nije se usuđivala da druge pošalje u grob bez valjanih razloga. Nevolja je bila što je trebalo odlučiti šta bi moglo izazvati nešto takvo. To kako je al'Tor otet, pomoću poslanstva koje je navodno trebalo da pregovara s njim, budilo je u Ajjelima želju za ubistvom, a opet, ono što je nazvala „zlostavljanjem“ jedva da ih je dražilo, ako ih je dobro shvatila.

Narukvice od zlata i slonovače meko zazvečale dok je Erin nameštala svoj tamni šal. Piljila je nadole, kao da pokušava da pročita Verinine misli. Činilo se da Erin ima visok položaj među Mudrima, pa iako je Verin povremeno viđala osmeh koji je nabirao te potamnele obraze, topao, prijateljski osmeh, on nikada nije bio namenjen nekoj Aes Sedai. *Nikada nismo očekivali da ćete vi biti one koje će pokleknuti*, jednom je, pomalo smrknuta, obavestila Verin. Međutim, ostatak rečenice bio je više nego jasan. *Aes Sedai nemaju nimalo časti. Ponudi mi i trunčicu razloga za sumnju, i sopstvenim ću te rukama šibati dok ne budeš više mogla da stojiš. Ponudiš li mi dve, nabiću te na kolac i ostaviću te mravima i lešinarima*. Verin je treptala, gledajući u nju, pokušavajući da deluje potpuno otvoreno. I ponizno; nije smela da zaboravi na poniznost. Poslušno i popustljivo. Nije osećala strah. Za svog života se susretala sa čvršćim pogledima, ženskim i muškim, koji nisu imali ni ono malo oklevanja, koje je Erin pokazivala, da joj okončaju život. A onda, mnogo je napora uložila da bude izabrana da postavlja sva ta pitanja. Nije smela da dozvoli da svi sad propadnu. Kada bi samo lica ovih Ajjela pokazivala malo više.

Odjednom je postala svesna kako više nisu same u šatoru. Ušle su dve svetlokose Device, a između njih je bila žena u crnom, za pedalj niža od njih. Upola su je pridržavale da ostane uspravna. S jedne strane stajala je Tialin, mršava riđokosa, smrknuta, okružena svetlošću saidara, i držala je štit nad zatočenicom odevenom u crno. Sestrina kosa, potpuno natopljena

znojem, uvijala se padajući joj po ramenima i u pramenovima preko lica, toliko prljavog od zemlje da je Verin, isprva, nije ni prepoznala. Visoke, ali ne i previsoke jagodice, blago povijen nos i malčice iskošene smeđe oči... Beldejn. Beldejn Niram. Podučavala je tu devojkicu na nekim predavanjima za polaznice.

„Smem li da pitam“, pažljivo je započela, „zašto je ona dovedena? Tražila sam drugu.“ Tako je Beldejn bila Zelena, nije imala Zaštitnika – uzdignuta je u šal nepune tri godine pre ovoga, a Zelene su često bile probirljive, posebno sa svojim prvim – međutim, ako počnu da joj ih dovode po svom izboru, sledeća koja joj se pojavi mogla bi da ima dva, ili čak tri Zaštitnika. Činilo joj se da će danas moći da se postara za još dve, ali to bi bilo nemoguće ako bi se pojavila i jedna sa Zaštitnikom. A nije verovala da će joj pružiti drugu priliku s bilo kojom od njih.

„Katerina Aluridin je prošle noći pobegla.“ Tialin samo što nije pljunula, a Verin zasopta.

„Pustite ste je da *pobegne*?“, izletelo joj je bez razmišljanja. Umor nije bio nikakvo opravdanje, međutim, te su joj reči izletele pre nego što je uspela da se obuzda. „Kako ste mogle da budete tako blesave? Ona je Crvena! A nije ni kukavica, niti je slaba u Moći. Kar'a'karn je možda u opasnosti! Zašto nam nije rečeno šta se dogodilo?“

„Zato što je to tek jutros otkriveno“, zareža jedna od Devica. Oči su joj bile poput uglučanih safira. „Jedna Mudra i dvojica Kor Darei bili su otrovani, a gaišain koji im je doneo piće pronađen je zaklan.“

Erin hladno podiže jednu obrvu pogledavši ka Devici. „Da li se tebi obratila, Karahuin?“ Odjednom su obe Device bile veoma zaokupljene zadatkom da se Beldejn održi na nogama. Erin jedva da je okrnula pogledom riđokosu Mudru, ali Tialin obori oči. Verin je bila sledeća na koju je obratila pažnju. „Tvoja briga za Randa al'Tora služi ti na... čast“, progundā Erin. „Paziće ga. Nema potrebe da znaš više. Pa čak ni toliko.“ Odjednom je oštrije govorila. „Međutim, učenice se ne obraćaju Mudrima na takav način, Verin Matvin *Aes Sedai*.“ Ovo poslednje izgovorila je podrugljivo.

Prigušivši uzdah, Verin gotovo da je pala u još jedan dubok naklon, dok je u sebi žalila što više nije vitka kao kad je stigla u Belu kulu. Ona stvarno nije bila građena za sve ovo savijanje i poskakivanje. „Oprosti mi, Mudra“, ponizno je progovorila. Pobegla! Okolnosti pod kojima se to dogodilo dale su joj potpuno jasnu sliku, čak iako je Aijeli nisu videli. „Strahovanje mora da mi je pomutilo razum.“ Šteta što nije postojao način da se postara da Katerina doživi smrtonosnu nesreću. „Zaista ću se potruditi da se to ubuduće ne

ponovi.“ Nijedan treptaj nije joj pokazivao da li je Erin prihvatila izvinjenje. „Smem li da preuzmem štit, Mudra?“

Erin klimnu glavom i ne pogledavši ka Tialin, a Verin brzo prigrli Izvor, preuzimajući štit koji je Tialin otpustila. I dalje je ostajala zadivljena pred činjenicom da su žene, koje nisu mogle da usmeravaju, tako otvoreno zapovedale onima koje su to mogle. Tialin nije bila mnogo slabija u Moći od Verin, pa ipak je zabrinuto posmatrala Erin, skoro kao i Device, a kada su, na Erinin znak rukom Device žurno napustile šator, ostavivši Beldejn da se leluja tu gde je stajala, Tialin ih je pratila u korak.

Međutim, Erin nije izašla, bar ne odmah. „Kar'a'karna nećeš obavestavati o Katerini Aluridin“, rekla je. „On je već dovoljno zauzet razmišljanjima da bismo ga gnjavile sitnicama o kojima bi se brinuo.“

„Neću mu ništa reći o njoj“, brzo se složila Verin. Sitnice? Crvena Katerinine snage nije bila nikakva sitnica. Možda jedna beleška. Ako bude potrebe.

„Postaraj se da obuzdaš jezik, Verin Matvin, ili će ti služiti da arlaučeš.“

Činilo se da na to nema šta da se kaže, tako da se Verin usredsredila na poniznost i popustljivost, načinivši još jedan naklon. Njena kolena su bolno negodovala.

Kada je Erin izašla, Verin je sebi dopustila da odahne. Bojala se da Erin namerava da ostane. Dozvola da ostane nasamo sa zarobljenicama iziskivala je gotovo jednake napore kao i navesti Sorileu i Amis da odluče kako im je potrebno da ispitivanje vrši neko ko je upoznat s Belom kulom. Ako bi ikada saznale da su na tu odluku navedene... Međutim, o tome će brinuti nekog drugog dana. Činilo se da se takve brige gomilaju.

„Ima dovoljno vode da opereš ruke i barem se umiješ“, meko se obratila Beldejn. „A ako želiš, mogu i da te Izlečim.“ Svaka sestra je neizbežno imala bar nekoliko podliva. Aijeli nisu tukli zatvorenice, osim ako bi prosule vodu ili pokušale da izvrđaju posao – na najprgavije ili najprkosnije reči odgovarali su samo šupljim smejanjem, ako bi uopšte odgovorili – međutim, prema ženama odevenim u crno ponašali su se kao prema životinjama, dodir šibe da bi pošle, ili skrenule, ili se zaustavile, a malo jači ako ne bi poslušale dovoljno brzo. Osim toga, Lečenje je olakšavalo i ostalo.

Prljava, oznojena, njišući se poput trske na vetru, Beldejn iskrivi usne. „Radije ću iskrvariti na smrt nego što ću dopustiti da me ti Lečiš!“, pljunula je. „Možda je i trebalo da očekujem da te vidim kako pužiš pred tim divljakušama, tim grubijankama, ali nikada mi ne bi palo na pamet da ćeš se srozati do odavanja tajni Kule! To je ravno izdaji, Verin! Uz pobunu!“ Prezrivo je šmrknula. „Pretpostavljam da te ništa ne zaustavlja ako to nije! Šta ste ih još ti i one druge naučile, osim povezivanja?“